

Mateřská škola, Hradec Králové, Urxova 342	
Minimální preventivní program MŠ	
Č.j.: MŠ 544/2018	Účinnost od: 1.9. 2018
Spisový znak:1.2	Skartační znak: A5T
Změny:	

Obsah

1. Úvod
2. Vytýčení sociálně patologických jevů
3. Cíl minimálního preventivního programu
4. Charakteristika školy
5. Analýza současného stavu ve škole
6. Garant programu a koordinace preventivních aktivit ve škole
7. Spolupráce s rodiči
8. Vzdělávání pedagogů
9. Organizace primární prevence sociálně patologických jevů
10. Spolupráce s odborníky a dalšími organizacemi
11. Závěr

1. Úvod

Se sociálně patologickými jevy, jako je týrání, zanedbávání, šikanování nebo drogy (především kouření) se mohou setkávat děti již v předškolním věku. Je tedy důležité zahájit primární prevenci právě v době předškolní docházky a poskytnout dětem potřebné informace formou, která je přiměřená jejich věku.

2. Vytýčení sociálně patologických jevů

Prevence sociálně patologických jevů u dětí v působnosti naší školy představuje aktivity v následujících oblastech prevence:

- týrání a zanedbávání dětí,
- drogové závislosti, alkoholismus, kouření,
- šikanování, vandalismus a další formy násilného chování,
- virtuální drogy (počítače, televize, video),
- xenofobie, rasismus, intolerance, antisemitismus.

3. Cíl minimálního preventivního programu

Základním principem strategie prevence sociálně patologických jevů je **výchova dětí ke zdravému životnímu stylu, k osvojení pozitivního sociálního chování a rozvoji osobnosti.**

Samozřejmostí je budování **optimálního klima školy** a sociálních vztahů, kdy dochází ke zvyšování sociální kompetence dětí, k rozvoji dovedností, které vedou k odmítání všech forem sebestrukce, projevů agresivity a porušování zákona.

Vzdělávání musí zajistit nejen rozvoj schopností umožňujících získat informace, kriticky je posuzovat, třídít a pracovat s nimi, ale má i formativní funkci, kdy je podněcován sociální a osobnostní rozvoj. Do tohoto výchovně vzdělávacího procesu patří i témata související se sociální odpovědností v oblasti prevence.

Preventivní ochranné kompetence dětí jsou vytvářeny nejen konkrétními informacemi o jednotlivých společensky nežádoucích jevech, informacemi o zdraví a zdravém životním stylu, ale i osobnostním a sociálním rozvojem a výcvikem v sociálních dovednostech.

Cílem primární prevence je zvýšení odolnosti dětí vůči sociálně patologickým jevům. Je nutné analyzovat jedince, konkrétní sociální situaci dítěte. Naše škola se věnuje dětem sociálně znevýhodněným, protože tuto skupinu chápeme jako velmi ohroženou. Nabízíme aktivity a programy, kde se mohou uplatnit všechny děti.

4. Charakteristika školy

Adresa školy	Urxova 342, Hradec Králové 500 06
Právní forma	příspěvková organizace
Název zřizovatele	Statutární město Hradec Králové
Školní vzdělávací program	„Klíčkem otevíráme svět“
Počty tříd	6
Počty žáků	158

5. Analýza současného stavu ve škole

K posouzení problematiky primární prevence sociálně patologických jevů slouží:

- pozorování během výchovně vzdělávacího procesu třídními učitelkami MŠ,
- rozhovory s dětmi, jejich zákonnými zástupci, rodinnými příslušníky,
- dotazníky pro zákonné zástupce dětí,
- upozornění dalších osob,

- spolupráce s odborníky v dané problematice (dětský lékař, pracovník PPP, sociální kurátor, aj.).

Škola konkrétní případ sociálně patologických jevů u dětí prozatím neřešila. MŠ sleduje u sociálně znevýhodněných dětí náznaky zanedbávání a řeší je případně přímo s rodiči nebo spoluprací se sociální kurátorkou.

Pracovníci školy jsou poučeni o závažnosti tělesného i citového zanedbávání, které by v pozdějším věku mohlo přerůst v nežádoucí sociálně patologické jevy jako je týrání, šikanování, vandalismus apod.

Konkrétní případ by řešila škola ve spolupráci se sociální kurátorkou případně dle závažnosti s orgány činnými v trestním řízení. Při zjištění vážného zanedbávání škola plní oznamovací povinnost.

6. Garant programu a koordinace preventivních aktivit ve škole

Garantem programu je ředitelka školy Kateřina Nováková. V rámci své činnosti připravuje Minimální preventivní program a jeho realizaci ve škole. O programu jsou informováni všichni učitelé, rodiče i děti. Součástí ŠVP PV nebo TVP jsou zpracované projekty a metodické pokyny k prevenci sociálně patologických jevů a další programy s metodikami zabývající se prevencí úrazovosti a nebezpečnými situacemi pro dítě předškolního věku. Spolupracuje s ostatními učitelkami, dalšími odborníky, institucemi a organizacemi.

7. Spolupráce s rodiči

Rodiče jsou informováni o záměrech školního vzdělávacího programu, jehož nedílnou součástí je i primární prevence sociálně patologických jevů (dokumenty jsou vyvěšeny na informačních nástěnkách jednotlivých pavilonů a dále na webových stránkách školy). Prvky prevence a osvěty jsou zahrnovány i do společných akcí pro děti s rodiči a také do akcí pro veřejnost.

Mateřská škola je místo k založení pozitivních a přirozených vztahů ke škole ze strany rodičů, tedy i řešení problému, kterým je malý zájem a informovanost rodičů o prevenci společensky neakceptovatelných jevů. Občas je třeba tyto základy více či méně poopravit, na některých nelze stavět vůbec. Některá rodina uplatňuje nadměrnou péči, někde jsou kladeny neodpovídající požadavky na dítě. Někdy je dítěti naopak dána naprostá volnost, někde je malá péče zdůvodněná nedostatkem času nebo je malý zájem o dítě. To vše ztěžuje orientaci dětí v životě a jejich pozitivní socializaci. Tato situace klade vysoké nároky na profesionalitu a lidskou kvalitu pedagogů. Při nevstřícném postoji rodiny je možnost mateřské školy přispět ke zdravému rozvoji dětí velmi ztížena.

Případ zanedbávání dítěte řeší ředitelka a zaměstnanci školy přímo s rodiči za účinné spolupráce sociální kurátorky případně dle závažnosti s orgány činnými v trestním řízení.

8. Vzdělávání pedagogů

Škola zajišťuje školení i do budoucna bude plánovitě školit své pedagogické pracovníky v této oblasti v rámci plánu DVPP. Ředitelka školy se připravuje v letošním roce 18/19 na stáž v rámci projektu „Rozvojem osobnostních a profesních kompetencí učitelů MŠ a ZŠ k vyšší kvalitě vzdělávání“ a „Příprava mentorů v metodách podpory sociálního a emočního vývoje dětí předškolního věku. V rámci spolupráce se Schola Empirica jsme od září 2018 zapojeni do projektu Centra kolegiální podpory v oblasti metodické podpory „Dobrý začátek“. Práce a setkávání pedagogů MŠ zaměřena na podporu sociálního, emočního a kognitivního rozvoje dětí a na snížení rizika vzniku problémového chování. Z mateřské školy se účastní dvě učitelky, které budou předávat své nově získané poznatky svým kolegyním.

9. Organizace primární prevence sociálně patologických jevů

Základem preventivního působení v mateřské škole je **vytvoření sociálních kompetencí dítěte**, kdy si dítě prostřednictvím prožitkového učení osvojí schopnost rozhodovat se, volit si z více alternativ, nést za svou volbu odpovědnost a poznávat její důsledky. Schopnost rozhodovat se je chápána jako předpoklad odpovědného jednání. **Odpovědné jednání** je základní ochranný mechanismus.

Sebedůvěra dětí je podmíněna optimální kvalitou vztahu k dětem v praktickém životě. Přiměřené vědomí vlastní důvěry v sebe je silným ochranným mechanismem. Součástí zdravého životního stylu je i zdravé sebevědomí.

Vztah k dětem a styl výchovy v sobě musí nést respekt dospělých vůči dětem. Děti jako rovnocenní partneři mají v mnoha situacích právo říci ne, když něco nechtějí. **Umění říci ne je z hlediska ochrany zdraví velmi pozitivní postoj.** Děti nebudou umět říci ne pokusům o nejrůznější manipulace nebo drogovému pokušení, pokud v rodině, mateřské škole či škole není příležitost k vyjádření nesouhlasu. K upevnění sebedůvěry dětí slouží zejména:

- pohybové hry
- hry a spontánní aktivity bez viditelných zásahů pedagogů, kdy je dětem poskytována možnost volby samostatné činnosti i její obtížnosti
- nesoutěživé prostředí

Umění realisticky odhadnout své síly, nepřeceňovat ani nepodceňovat své síly, je prevencí nejen úrazů, ale i posílení pevného postoje vůči budoucím stresům, neúspěchům i pádům, které nepřipravení jedinci později mnohdy řeší zástupným způsobem: agresí, užíváním drog, alkoholu nebo jiným negativním způsobem.

Mezi **základní osvojené kompetence předškolních dětí** a současně i kompetence v oblasti prevence patří:

- znát, co dítěti pomáhá být zdravé a v bezpečí a co mu škodí, znát důsledky požívání některých látek pro zdraví
- rozumět tomu, že způsob života má vliv na lidské zdraví
- zajímat se o udržování svého těla ve zdraví, chápat, že zdraví se musí chránit
- napomáhat vlastnímu zdraví aktivním pohybem a zdravými životními návyky
- mít vytvořenou představu o závislostech a věcech, které ničí zdraví a zkracují život člověka (cigarety, alkohol, drogy, zneužívání léků)
- vědět, že kontakty s některými lidmi mohou být nebezpečné
- znát pravidla společného soužití ve skupině
- hodnotit své chování i chování druhých
- mít a hájit svůj názor
- akceptovat kompetentní autoritu
- vnímat lidi s jejich odlišnostmi povahovými, tělesnými, rasovými, kulturními jako přirozený stav
- přistupovat aktivně k problémům
- vědět, že je více možností řešení konfliktů
- kontrolovat extrémní projevy svých emocí a nálad
- spoluvytvářet prostředí pohody ve svém okolí

Pokud nejsou osvojeny uvedené ochranné kompetence, jsou děti zasaženy v pozdějším období různými nežádoucími jevy, jako je agresivita, nekázeň, nesnášenlivost, neschopnost řešit

problémy, stres a frustrace, dochází i k sebepoškozování. Důsledkem je poté náchylnost ke zneužívání léků, drog, alkoholu, šikana, násilí, vandalismus, xenofobie apod.

Potřebné seberozvíjení dítěte je **vytvářeno osobní zkušeností** dítěte. Je podporována zejména prožitkem během hry. Společný prožitek ze hry je významným faktorem sociálního učení. Hra by neměla být dospělým příliš organizována, měla by se uplatnit kreativita dětí, jejich vzájemná komunikace, radost, tvořivost.

Pro mateřskou školu je nejučinnější:

- forma prožitého učení, kdy se dítě učí samo prožitkem a zkušeností
- sociální hry a hraní rolí (námětové hry)
- dramatické činnosti

10. Spolupráce s odborníky a dalšími organizacemi

Oblast školství

- Pedagogicko - psychologická poradna v Hradci Králové, ul. M. Horákové
- Školské poradenské pracoviště „Mozaika“, ZŠ Sever, ul. Lužická, Hradec Králové
- ŠPZ
- vzdělávání pedagogů, kteří realizují preventivní aktivity ve škole, odborná práce s dětmi ohroženými sociálně patologickým vývojem
- kontakt a doporučení do poradenského pracoviště - práce s dětmi a rodiči ohroženými sociálně patologickými jevy

Oblast zdravotnictví

- dětský lékař
- psychologové
- odborní lékaři
- spolupráce při realizaci protidrogové prevence, podezření ze zanedbávání dítěte

Oblast sociálních věcí

Orgán sociálně-právní ochrany dětí

- sociální odbor Magistrátu města Hradec Králové
- sociální pracovníci a kurátoři
- soudci
- krizové telefonické linky, občanské poradny (Adra Benešova třída, HK)
- Charita Hradec Králové
- Nezisková organizace Pohoda Hradec Králové, Malšovice

Policie ČR, Městská policie, Hasiči, Záchraná služba

- Služba kriminální policie - oddělení nezletilých
- Preventivně informační centrum Policie ČR v areálu Územního odboru HK - Malšovice
- využit lektorských služeb policistů v oblasti prevence sociálně patologických jevů
- závažná podezření z týrání, zanedbávání, zneužívání dětí

11. Závěr

Minimální preventivní program školy je součástí výchovy a vzdělání dětí po celou dobu docházky do mateřské školy. Účastní se ho pedagogové, děti, rodiče a odborníci.

Mateřská škola si klade cíle, které vycházejí z potřeb dětí tak, aby pobyt v mateřské škole byl zdravý a byl zdrojem pohody. Škola podporující zdravý životní styl vytváří optimální podmínky pro prevenci společensky nežádoucích jevů a je bezpečným místem pro efektivní vzdělávání.

Bc. Kateřina Nováková, ředitelka školy

